

**KUNTASTRATEGIA
2017-2021**

KUNTASTRATEGIA

1 § Johdanto	3
2 § Nykytilanne	3
3 § Arvot	3
4 § Asiakkaat, verkostot ja yhteistyösuhteet.....	4
5 § Toimintaympäristö	4
6 § Visio	5
7 § SWOT	5
8 § Kuntaorganisaatio	6
9 § Tulevaisuuden näkymät 2017–2021	6
10 § Tavoitteet 2017-2021	7
1. Elinkeinoelämän kehittäminen.....	7
2. Asuminen ja ympäristö	8
3. Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	9
4. Seutukunnallinen yhteistyö/verkostokunnan rakentaminen	9
5. Tasapainoinen kuntatalous	10
6. Osaava ja motivoitunut henkilöstö.....	10
11 § Kuntastrategia 2017-2021	10
12 § Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen 2017-2021.....	11
13 § Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.....	12
14 § Kuntastrategian seuranta, arviointi ja tarkistaminen	12

1 § Johdanto

Kuntastrategialla tarkoitetaan päätöksiä ja toimintaa ohjaavaa johdonmukaista mallia, suunnitelmaa ja tietoisesti päätettyä toiminnan suuntaa, jonka avulla pyritään ennakoimaan tulevaisuutta ja lisäämään kunnan mahdollisuuksia selviytyä entistä enemmän epävarmuuksia sisältävästä toimintaympäristöstä.

Yksinkertaisimmillaan kuntastrategia ymmärretään kunnan toiminnan punaiseksi langaksi ja tieksi kohti haluttua tulevaisuutta. Parhaimmillaan kuntastrategia on sisäistetty erityiseksi tavaksi ajatella, joka heijastuu kunnan päätöksentekotilanteisiin ja arkitoimintaan.

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- Kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- Palvelujen järjestäminen
- Kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet
- Omistajapolitiikka
- Henkilöstöpolitiikka
- Kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- Elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategian merkitys kunnan talousarvion ja – suunnitelman laadinnassa on keskeinen.

2 § Nykytilanne

Sonkajärven kunnan elinkeino-ohjelma 2014-2017 ja toimenpideohjelma 2014-2017 on hyväksytty 3.2.2014. Sonkajärven kunta on toteuttanut asuinkuntastrategiaa, jossa tavoitteena on luoda kuntalaisille mahdollisuus elää hyvää elämää. Sonkajärven vahvuutena on kaunis, turvallinen ja inhimillisen kokoinen asuinympäristö. Kunnan tavoitteena on järjestää kaikille kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut. Tämä koskee mm. sosiaali- ja terveyspalveluita, kouluja, päivähoitoa, kirjastoa ja liikuntamahdollisuuksia. Kunnan vuokrataloyhtiö Sonkakoti Oy tarjoaa erilaisiin asumistarpeisiin sopivia vaihtoehtoja.

Sonkajärven kunta kehittää koko aluettaan ja kylien kehittäminen on maaseutumaisilla alueilla tärkeää. Sonkajärven ja Sukevan taajamien palvelujen säilyminen ja kehittäminen on kaikkien kylien elinvoimaisuuden ehto.

Kunta kannustaa yritystoimintaan ja tavoitteena on luoda yritystoiminnalle mahdollisuuksia. Kunta ei pääsääntöisesti toimi yritystoiminnassa. Poikkeuksena voi olla erityisen painava syy, kuten merkittävä työpaikkojen määrä.

Tahtotilana on, että Sonkajärvellä on mahdollisuus hyvään elämään, yrittämiseen, työntekoon ja harrastuksiin.

3 § Arvot

Sonkajärven kunnan arvot ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja yhteistyö- ja palveluhenkisyys.

Avoimuus on aitoa vuorovaikutusta, tiedon asiallista jakamista sekä luottamukseen ja arvostukseen perustuvaa yhteistyötä.

Oikeudenmukaisuus on toisten henkilöiden tasavertaista kohtaamista ja kohtelua, tehtävien tasapuolista jakamista sekä asioiden objektiivista valmistelua ja käsittelyä.

Tasa-arvo käsitetään laajasti tasavertaisuutena erilaisten ihmisten kesken. Henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti sukupuolesta, iästä, kulttuuritaustasta, terveydentilasta, elämäkatsomuksesta, poliittisesta tai ammatillisesta toiminnasta, sukupuolisesta suuntautumisesta, perhesuhteista tai muusta näihin rinnastettavasta seikasta riippumatta.

Yhteistyö- ja palveluhenkisyys tarkoittaa aitoa ja rehellistä vuorovaikutusta henkilöiden kesken sekä tahtoa tuottaa kilpailukykyisiä kunnallisia palveluita.

4 § Asiakkaat, verkostot ja yhteistyösuhteet

Keskeisimpiä asiakkaita ovat kuntalaiset, kunnan jäsenet, yritykset, yhdistykset, seurakunnat ja muut kunnan asioista kiinnostuneet yksityishenkilöt ja organisaatiot. Yhteistyöverkoston muodostavat edellä mainittujen lisäksi naapurikunnat, Pohjois-Savon muut kunnat sekä kuntayhtymät, joista keskeisimpiä ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri sekä 1.1.2019 alkaen muodostettava Pohjois-Savon maakunta (maakuntahallinto).

5 § Toimintaympäristö

Sonkajärvi on maaseutukunta, jossa yli puolet kaikista työpaikoista on palvelualoilla. Alkutuotannossa olevien työpaikkojen määrä on noin 26 % (koko maan keskiarvo noin 4 %) ja jalostuksessa työpaikkoja on noin 15 %. Alkutuotannolla tarkoitetaan maataloutta, metsätaloutta, kalastusta sekä kaivostoimintaa ja louhintaa. Alkutuotantoon kuuluu myös luonnonvaraisten tuotteiden, marjojen ja sienien, kerääminen. Alkutuotannosta saaduista luonnonvaroista jalostetaan edelleen tuotteita jalostettavaksi.

Verrattuna koko maan työpaikkojen jakautumiseen eri toimialoille, on alkutuotannossa olevien työpaikkojen määrä Sonkajärvellä merkittävä. Maa- ja metsätalous ovat palvelusektorin lisäksi keskeinen elinkeino.

Sonkajärvellä yhdistys- ja järjestötoiminta on vilkasta. Järjestöjen ja kolmannen sektorin toiminta tukee merkittävästi kunnan tavoitteita kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kunnan väkiluku 31.12.2015 oli 4 271. Väkiluku on vähentynyt viime vuosikymmenten aikana. Väestöennusteen mukaan väestön määrä laskee edelleen vuoteen 2030. Ennusteen mukainen laskennallinen väestön vähennys seuraavan 15 vuoden aikana on noin kahdeksan prosenttia.

Kuntatalous on tasapainossa. Suunnitelmakauden 2017-2019 investointipaineet ovat merkittävät. Tavoitteena on talouden tasapaino myös suunnitelmakaudella. Vuoden 2015 lopussa taseeseen kertynyt ylijäämä oli 1,9 milj. euroa. Asukaskohtainen lainamäärä oli 2 121 euroa (konsernilainamäärä: 4 044 eur/asukas) ja tuloveroprosentti 20,50. Valtionosuusrahoitus tulopohjasta on verotuloja suurempi.

6 § Visio

Sonkajärvellä on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö.

Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehdon ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla.

7 § SWOT

<p>VAHVUUDET:</p> <ul style="list-style-type: none">- Yhteisöllisyys- Kyläyhteisöt ja järjestötoiminta- Monimuotoinen maatalous- Metsätalous- Puhdas ja kaunis luonto- Alueen historia- Turvallisuus- Hyvät peruspalvelut- Perus- ja lukio-opetus, varhaiskasvatuspalvelut- Hyvät liikunta- ja harrastusmahdollisuudet- Osaava ja sitoutunut henkilöstö- Kaupunkipalveluiden läheisyys- Maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen- Lähiruoka <p>→ kehitetään ja markkinoidaan vahvuuksia</p>	<p>HEIKKOUEDET:</p> <ul style="list-style-type: none">- Väestökehitys- Väestön ikärakenne- Korkea työttömyys- Työ- ja opiskelupaikkojen puute- Työssäoppimisaikkojen puute- Yksipuolinen elinkeinorakenne- Julkiset liikenneyhteydet <p>→ tunnistetaan heikkoudet</p>
<p>MAHDOLLISUUDET:</p> <ul style="list-style-type: none">- Yhteisöllisyys- Elämymatkailu- Lähiruoka- Etätyömahdollisuudet- Paluumuutto- "Keskittymisen ja kaupungistumisen vastavoima", vaihtoehto megatrendille- Maaseudun kiinnostavuus lisääntyy kaupunkien vastapainona- Eukonkannon MM-kisojen ja matkailun kehittyminen- Paluumuuttokampanjan laajentaminen- Digitalisaatio- Seutuyhteistyö- Hyvät tietoliikenneyhteydet- PK-yrittäjyys- Edullinen asuminen <p>→ tartutaan mahdollisuuksiin</p>	<p>UHKAT:</p> <ul style="list-style-type: none">- Maatalouden kehitys/maailmantilanne- Maatilojen sukupolvenvaihdoksia ei synny- Yritysten sukupolvenvaihdoksia ei synny- Taloudellinen taantuma/lama- Väestökehitys- Palvelujen siirtyminen kaupunkikeskuksiin (Iisalmi/Kuopio)/SOTE-uudistus- Keskittämispoliittika- Liikenneyhteyksien heikkeneminen (tieverkoston kunto ja joukkoliikenne)- Pienten lukioiden tulevaisuus- Nuorten ihmisten kiinnostuksen ja aktiivisuuden keskittyminen kasvukeskuksiin <p>→ varaudutaan uhkiin</p>

Merkittävimpiä Sonkajärven vahvuuksia ja mahdollisuuksia, joita on edelleen vahvistettava, ovat sijainti Ylä-Savon työssäkäyntialueella, viihtyisä ja turvallinen asuin ympäristö, asumisen väljyys, arvokas luonto järvineen sekä toimivat peruspalvelut. Tulevaisuuden mahdollisuuksia ovat lisäksi maa- ja metsätalouden hyvät toimintaedellytykset sekä luonnon ja alkutuotannon voimavarojen hyödyntäminen ja sitä kautta syntyvä pk-yrittäjyys.

Kunnan toimintojen kannalta vahvuutena ovat lisäksi osaava ja motivoitunut henkilöstö sekä virkeä yhdistystoiminta ja yhteisöllisyys. Matkailuelinkeino nähdään tulevaisuuden merkittävänä elinkeinorakennetta vahvistavana tekijänä. Eukonkanto-brändi on edelleen merkittävä osa Sonkajärven kunnan imagoa.

Heikkouksia ovat negatiivinen väestökehitys ja väestön ikärakenne sekä korkea työttömyysaste. Sonkajärvellä on oma lukio, mutta muut toisen koulutuspaikat sijaitsevat paikkakunnan ulkopuolella, joten opiskelumahdollisuudet ovat rajalliset. Heikkoutena ja samalla uhkana on nuoren väestön hakeutuminen pois paikkakunnalta.

Uhkana on lisäksi maailmantilanteen kehittyminen epäedulliseen suuntaan sekä sitä seuraava taloudellinen taantuma/lama, jonka vaikutukset tuntuvat elinkeinoelämän eri osa-alueilla koko Suomessa. Maatalouden talousongelmat heijastuvat erityisesti kauppaan ja palvelualan yrityksiin, koska yrittäjien ostovoima heikkenee.

Uhkana on myös se, ettei sukupolvenvaihdoksia synny pk-yrityksissä eikä maataloille löydy jatkajia. Uhkana nähdään myös se, että palvelut siirtyvät kaupunkikeskuksiin, mikä vähentää asumisen vetovoimaisuutta maaseudulla.

8 § Kuntaorganisaatio

Kuntaorganisaation tärkeimpänä tehtävänä on tuottaa kuntalaisille ja kunnassa toimiville organisaatioille kunnalliset peruspalvelut ja sitä kautta toteuttaa voimassaolevaa kuntastrategiaa.

Sonkajärven kunnan palveluksessa 31.12.2015 oli 166 työntekijää, joista 129 oli vakituisia työntekijöitä. Vuoden 2019 alusta voimaantuleva SOTE- ja maakuntauudistus ei vaikuta kunnan henkilöstömäärään, koska sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuottaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ovat kunnan kannalta merkittävimpiä sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymiä, joiden toiminta lakkaa 31.12.2018 ja niiden tehtävien järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy Pohjois-Savon maakunnalle sekä sen palvelulaitoksille tai muille organisaatioille.

Kuntaorganisaation haasteena tulevaisuudessa ovat erityisesti henkilöstön ikääntyminen ja eläköityminen. Arvion mukaan eläkepoistuma vuosina 2016-2021 on 47 henkilöä, mikä vastaa 36 prosenttia tämänhetkisestä vakituisesta henkilöstömäärästä.

Kunnan vahvana tahtotilana on olla hyvä kuntatyönantaja.

9 § Tulevaisuuden näkymät 2017–2021

Kuntasektorilla tapahtuu isoja lakisääteisiä muutoksia vuosina 2017–2021. SOTE- ja maakuntauudistuksen on määrä tulla voimaan vuoden 2019 alussa. Uudistus muuttaa

toteutuessaan merkittävästi kuntien tehtäviä ja vastuita. Jatkossa kunnan rooli alueen elinvoiman ylläpitämisessä ja asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä kasvaa.

Sonkajärven kunta voidaan nähdä tulevaisuudessa osana isoa verkostoa. Verkostokunnassa kuntasektori vastaa edelleen laajasti palveluista. Selvitäkseen lakisääteisten tehtävien järjestämisestä iso osa kunnallisista palveluista järjestetään ylikunnallisin palvelurakentein ja kuntien yhteistoiminnan kautta. Palvelujen järjestämisessä tehdään yhteistyötä yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tämä tulee huomioida myös kuntastrategian tavoitteissa.

Poliittinen ja taloudellinen epävarmuus on lisääntynyt Euroopassa ja taloudellisten ennusteiden laatiminen on haasteellista. Taloudellinen taantuma voi jatkuessaan vaikuttaa merkittävästi alueella toimivien yritysten toimintaedellytyksiin ja työllisyyteen. Maatalouden tilanne on tällä hetkellä haasteellinen; jatkossa maatalouden haasteena on jatkajien löytäminen tiloille (sukupolvenvaihdokset). Maataloutta täydentävänä elinkeinona on erityisesti metsätalous, jonka asema tulevaisuudessa nähdään vahvana.

Sonkajärven kunta on panostanut voimakkaasti liikunta- ja harrastusmahdollisuuksiin. Kunnassa on monipuoliset liikuntapaikat, jotka ovat hyvässä kunnossa. Vuokra-asuntotarjonta on monipuolinen ja asunnot ovat hyvässä kunnossa. Edellä mainitut ovat selkeitä vahvuuksia tulevaisuutta ajatellen.

Tulevaisuuden haasteita Sonkajärvellä ja koko Ylä-Savossa ovat erityisesti väestön väheneminen ja ikääntyminen sekä työttömyys. SOTE- ja maakuntauudistuksen vaikutukset kuntatalouteen sekä palveluverkko eivät ole vielä selvillä ja siksi uudistuksen vaikutuksia on erittäin haasteellista arvioida. SOTE- ja maakuntauudistuksen valmistelu ja toimeenpano ovat keskeinen osa strategiakautta 2017-2021. Tässä työssä maakunnallinen ja seudullinen yhteistyö nousevat keskeiseen asemaan.

10 § Tavoitteet 2017-2021

Sonkajärven kunnan kannalta keskeiset menestystekijät ovat:

- 1) Elinkeinoelämän kehittäminen
- 2) Asuminen ja ympäristö
- 3) Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- 4) Seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen
- 5) Tasapainoinen kuntatalous
- 6) Osaava ja motivoitunut henkilöstö

Jokaiselle menestystekijälle on asetettu vuoteen 2021 ulottuvat tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Mittareiden numeeriset tavoitearvot esitetään vuosittain talousarviossa.

Toimielimet asettavat lisäksi talousarviossa täydentäviä tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita tarpeen mukaan.

1. Elinkeinoelämän kehittäminen

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Tiivis yritys yhteistyö ja yritys vaikutusten arviointi päätöksenteossa	Tapaamme yrittäjiä säännöllisesti ja huomioimme yritys vaikutukset	Yritys vaikutusten arviointi on tehty (kpl/v ja %-osuus kaikista päätöksistä)

	päätöksenteossa	
Yritystoiminta on monipuolista	Tavoittelemme yritysten lukumäärän kasvattamista ja huomioimme yrittäjyyskasvatuksen osana opetuksen suunnittelua perus- ja lukio-opetuksessa	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)
Maa- ja metsätalouden/alkutuotannon asema pysyy vahvana	Turvaamme maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä	<ul style="list-style-type: none"> • Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % • Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, %
Matkailun osuus elinkeinorakenteesta kasvaa	Kehitämme matkailuelinkeinoa	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %
Työllisyyden parantaminen, työttömyysprosentti alle 15.	Turvaamme oman työllistämisyksikön toiminnan	Työttömyysprosentti

2. Asuminen ja ympäristö

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Kunnan viestintä on positiivista, kiinnostavaa ja säännöllistä	Käytämme verkkosivuja ja sosiaalista mediaa kuntamarkkinoinnissa	Asiakaspalautteet
Kunnassa on monipuolinen vuokra-asunto- ja tonttitarjonta	Varmistamme vuokra-asuntojen ja tonttien määrän vastaamaan kysyntää	<ul style="list-style-type: none"> • Vuokra-asuntojen lukumäärä • Vuokra-asuntojen käyttöaste, % • Vapaiden tonttien lukumäärä
Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Huolehdimme siitä, että ihmisillä on hyvät mahdollisuudet liikkumiseen (tieverkosto ja pali-liikenne)	<ul style="list-style-type: none"> • yksityistieavustusten määrä (eur/v) • Katujen korjausten määrä (korjattuja katu, kpl)
Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	<ul style="list-style-type: none"> • Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta • lukioon ensisijaisesti hakevien määrä, % ikäluokasta • varhaiskasvatuksessa hoitomuoto toteutuu perheiden ensisijaisen tarpeen mukaan, % hakijaperheistä • päivähoitopaikan jonotusaika, päiviä
Kuntataajamien kehittäminen Sonkajärvellä ja Sukevalla	Huolehdimme kunnan kiinteistöjen ylläpidosta vastuullisesti ja kehitämme Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamia	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus investointisuunnitelman mukaan (eur/v) • Uusien kehittämisprojektien määrä strategiakaudella

3. Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi kohenevat	Kaikki alla mainitut toimenpiteet:	Sairastavuusindeksi
Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut ovat kuntalaisten saatavilla	Turvaamme toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut	Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut toteutuvat sopimuksenmukaisella tavalla
Kyläyhdistykset ja muut yhdistykset tukevat kuntaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä	Teemme yhteistyötä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa ja myönnämme yhdistyksille avustuksia toiminnan järjestämiseen	Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä (kaikki toimielimet), eur/v
Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen	Järjestämme kuntalaisille hyvät liikuntamahdollisuudet ja kannustamme kuntalaisia omaehtoiseen liikkumiseen	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)
Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia	<ul style="list-style-type: none">• Kansalaisopiston kurssien lukumäärä/v• Kulttuuritapahtumien määrä (kpl/v)
Kirjastopalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä Sonkajärvellä ja Sukevalla	Järjestämme kattavat kirjastopalvelut Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamissa	Kirjastojen lainausten, kävijöiden ja verkkokäyntien määrä/v
Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin	<ul style="list-style-type: none">• Nuorten kesätyöllistämiseen käytettävän määrärahan käyttö (kpl/v)• Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti• Etsivän nuorisotyön resursointi (eur/v)

4. Seutukunnallinen yhteistyö/verkostokunnan rakentaminen

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Turvataan kunnan ja seutukunnan edut SOTE-/maakuntauudistuksessa	Teemme tiivistä yhteistyötä muiden kuntien kanssa SOTE-/maakuntauudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa	SOTE-uudistuksen jälkeinen palvelurakenne on kattava ja laadukas
Ylä-Savon seutukunnan elinvoimaisuuden parantaminen ja yhteisten voimavarojen hyödyntäminen	Teemme tiivistä seudullista yhteistyötä seudun elinvoiman parantamiseksi	Ylä-Savon seutukunnan väestö- ja työpaikkakehitys

5. Tasapainoinen kuntatalous

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Laadimme talousarvion siten, ettei alijäämää synny ja hoidamme taloutta sen mukaisesti	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.
Velkamäärä ei kasva yli maan keskitason (kunta ja konserni)	Laadimme talousarvion siten, ettei velkamäärä kasva yli maan keskitason	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas

6. Osaava ja motivoitunut henkilöstö

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Henkilöstö jaksaa työssä eläkeikään asti	Tuemme henkilöstön työssä jaksamista erilaisten työjärjestelyiden avulla	Varhe-maksujen kehitys (eur)
Hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö	Kehitämme johtamista ja esimiestyötä	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset, sairauspoissaolot
Ammattitaitoinen henkilöstö	Tarjoamme henkilöstölle ammatillista koulutusta	Koulutussuunnitelman mukaiset koulutustunnit (h/hlö)

11 § Kuntastrategia 2017-2021

Tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö.

Tahtotilaan pääsemiseksi kunta edistää elinkeinoelämän kehitystä ja panostaa erityisesti asumiseen ja ympäristöön toteuttamalla asuinkuntastrategiaa. Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehdon ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla. Kunta panostaa asumiseen ja tarjoaa kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut, joilla edistetään kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Sonkajärven ja Sukevan taajamien palvelujen säilyminen ja kehittäminen sekä kyläyhteistyö ovat keskeisessä asemassa.

Kunta toimii erilaisissa verkostoissa ja edistää kaikella toiminnallaan elinkeinon kehittymistä sekä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kuntatalous on tasapainossa ja kunnassa on hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö.

Kuntastrategia on valtuuston lakisääteinen ohjausväline ja sen merkitys korostuu uudella valtuustokaudella 2017-2021. Kuntastrategia sidotaan tiiviisti talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluprosessiin. Talousarvio ja -suunnitelma tulee laatia siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Tästä syystä talousarviotavoitteet tulee esittää niin, että niistä käy ilmi, mistä strategisesta tavoitteesta ne on johdettu.

Kuntastrategia toimii myös lähtökohtana laajan hyvinvointikertomuksen valmistelutyölle. Laajassa hyvinvointikertomuksessa määritellään tarkemmin kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävät toimenpiteet, mittarit ja resurssit.

12 § Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen 2017-2021

Kunnan tehtävien hoitamisessa on syytä erottaa palvelujen järjestäminen ja tuottaminen. Järjestämisvastuu tarkoittaa sitä, että kunta erityislainsäädännön velvoittamana huolehtii, että palveluja on kuntalaisten saatavilla ja että kunta vastaa palvelujen rahoituksesta. Järjestämisvastuuseen liittyy kunnan rahoitusta, viranomaistehtäviä ja valvontaa.

Palvelujen tuottamisen suhteen kunta voi itse ratkaista, miten palvelut käytännössä tuotetaan. Valtuusto päättää palveluja tuottavien yksiköiden organisointimuodoista ja perustaa tarvittavat tuotantoyksiköt. Jos omalla tuotannolla ei pystytä vastaamaan palvelutarpeeseen tai toiminta on tehotonta, valtuusto harkitsee muita palvelun tuottamiskeinoja.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu Sonkajärven kunnan palvelujen järjestäminen ja tuottaminen vuosina 2017-2021. Keskeinen muutos palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa tapahtuu sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon, maaseutu- ja lomituspalveluiden sekä pelastustoimen osalta vuoden 2019, jolloin ko. palvelut siirtyvät Pohjois-Savon maakunnan järjestämisvastuulle.

Palvelutavoitteet määritellään vuosittain laadittavassa talousarviossa.

Palvelu:	Järjestäjä:	Tuottaja:
Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä ympäristöterveydenhuolto	31.12.2018 saakka Sonkajärven kunta 1.1.2019 alkaen Pohjois-Savon maakunta	31.12.2018 saakka Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä 1.1.2019 alkaen Pohjois-Savon maakunnan palvelulaitos/muu palveluntuottaja
Maaseutu- ja lomituspalvelut	31.12.2018 saakka Sonkajärven kunta 1.1.2019 alkaen Pohjois-Savon maakunta	31.12.2018 saakka Iisalmen kaupunki/maaseutuhallinnon yhteislautakunta 1.1.2019 alkaen Pohjois-Savon maakunta/maakunnan palvelulaitos/muu palveluntuottaja
Pelastustoimi	31.12.2018 saakka Sonkajärven kunta 1.1.2019 alkaen Pohjois-Savon maakunta	31.12.2018 saakka Kuopion kaupunki/Pohjois-Savon alueellinen pelastustoimi 1.1.2019 alkaen Pohjois-Savon maakunta/maakunnan palvelulaitos
Yleishallinnon palvelut: • yhteispalvelu, henkilöstö- ja taloushallinto, hallintopalvelut • ICT-palvelut	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy
Ruokapalvelu	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Työllistäminen	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Varhaiskasvatus	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Perus- ja lukio-opetus	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta

Vapaa sivistystoimi (kansalaisopisto ja kirjasto)	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Tekninen toimi	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Vesihuoltolaitos	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Rakennusvalvonta	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Asumispalvelut/vuokra-asuminen	Sonkakoti Oy	Sonkakoti Oy

Sonkajärven kunta tuottaa itse suuren osan kunnallisista palveluista (ks. yllä oleva taulukko). Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuottaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä 31.12.2018 saakka, minkä jälkeen palvelujen järjestämisvastuu siirtyy perustettavalle Pohjois-Savon maakunnalle. Tuleva maakuntahallinto päättää palvelujen tuottamisesta.

13 § Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Kunnassa on vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä kyläparlamentti, joiden toimintaedellytyksiä kunta turvaa.

Tiedottamisen merkitys korostuu erityisesti SOTE- ja maakuntaudistuksen valmistelun ja toimeenpanon yhteydessä. Uusia viestintäkanavia (digitalisaatio) pyritään hyödyntämään vuorovaikutteisen viestinnän lisäämiseksi. Kuntalaisille järjestetään tarpeen mukaan tiedotus- ja kuulemistilaisuuksia. Tarvittaessa voidaan toteuttaa palvelutyytyväisyyskyselyitä tiedon keräämiseksi kuntalaisilta.

Viestinnän keskeisimmät periaatteet on kuvattu viestintästrategiassa.

14 § Kuntastrategian seuranta, arviointi ja tarkistaminen

Kuntastrategian toteutumista seurataan ja arvioidaan osana vuosittaista tilinpäätösraportointia. Toimielimet raportoivat tilinpäätöksessä kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta. Kunnanhallituksen tehtävänä on seurata ja arvioida kuntastrategian toteutumista osana kunnan johtamista ja raportoida kuntastrategian toteutumisesta valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä.

Valtuustokauden päätteeksi vuonna 2021 kuntastrategian toteutumisesta tehdään itsearviointi, jossa kuvataan nykytilanne, kuntastrategian toteutuminen, päivitystarve sekä kehitystarpeet seuraavalle valtuustokaudelle.

Kuntastrategia päivitetään valtuustokausittain.

LIITTEET: Henkilöstöohjelma (valmistellaan myöhemmin)
 Viestintästrategia
 Omistajapolitiikka
 Kuntastrategian esittelymateriaali (ppt-esitys)